

16.2.2026

Liite 2: Katja-asetuksessa ja Yhteentoimivuusalustan koodistoissa tunnistetut muutostarpeet

Ympäristöministeriön asetuksella (311/2024) on säädetty tekniset vähimmäisvaatimukset valtakunnallisesti yhteentoimivien kaavakohteiden ja -määräysten laatimiselle sekä kaavakohteiden ja kaavamääräysten valtakunnallisesta vakiomuotoisesta esitystavasta. Asetuksesta käytetään lyhennettä Katja-asetus. Asetuksen liitteissä 1–3 on esitetty koodistot, joita tulee käyttää tietomallimuotoisia kaavamääräyksiä laadittaessa. Asetuksen liitteessä 4 on esitetty valtakunnallinen vakiomuotoinen esitystapa tietomallimuodossa laaditulle koneluettavalle kaavatiedolle.

Katja-asetuksella kumottiin maankäyttö- ja rakennuslain mukaisissa kaavoissa käytettävistä merkinnöistä annettu ympäristöministeriön asetus (Suomen rakentamismääräyskokoelma A5) eli niin sanottu merkintäasetus. Katja-asetus tuli voimaan 11.6.2024 ja siihen tehtiin asetusmuutos (393/2025), jonka yhteydessä asetukseen ja sen liitteisiin tehtiin teknisiä muutoksia, jotka tulivat voimaan 1.7.2025. Tekniset muutokset liittyivät yksittäisiin koodiarvoihin, kaavamääräysryhmien muodostamiseen, kaavamääräysten otsikointiin sekä kaavamääräysten esitystapaan. Lisäksi muutettiin maankäyttö- ja rakennuslakiin viittaava nimike alueidenkäyttölainsäädännön ja asetustekstin kieliasua korjattiin vaihtamalla sana ”ja” muotoon ”sekä”.

Katja-asetuksen soveltamiseen liittyy siirtymäaika, jonka mukaan kunta ja maakunnan liitto saavat yksittäisen kaavan tai tonttijaon laatimisen yhteydessä soveltaa merkintäasetusta vuoden 2028 loppuun, jos ne laativat kaavaa tai tonttijakoa noudattaen niitä maankäyttö- ja rakennuslain säännöksiä, jotka olivat voimassa 31 päivään joulukuuta 2023.

Rakennetun ympäristön tietojärjestelmää (Ryhti-järjestelmä) kehitetään siirtymäaikana Suomen ympäristökeskuksen (Syke) johdolla. Ympäristöministeriö on jakanut avustusta kunnille ja maakuntien liitoille hankkeisiin, joissa kunnat ja maakuntien liitot testaavat yhdessä tietojärjestelmätoimittajiensa kanssa Syken esittämiä teknisiä ratkaisuja ja antavat niistä palautetta. Näistä ympäristöministeriön ministeriön avustusta saaneista hankkeista nimitystä kumppanitestaus. Kumppanitestauksen myötä on saatu palautetta myös Katja-asetuksen toimivuudesta sekä kehittämistarpeista.

Kumppanitestauksen ja teknisen asetusmuutoksen valmisteluun liittyneen sidosryhmävuorovaikutuksen yhteydessä keväällä 2025 nousi esiin useita mahdollisia muutostarpeita. Jokainen asetukseen tai sen liitteisiin tehtävä muutos edellyttää riittävää harkintaa ja vaikutusten arviointia, jotta vältetään ylimääräisiltä

kustannuksilta, joita voi syntyä, jos esimerkiksi Ryhti-järjestelmään joudutaan tekemään laajamittaisia muutoksia. Kesällä 2025 asetukseen tehdyt tekniset muutokset olivat pääasiassa pienempiä asetuksen liitteisiin jääneitä virheiden korjauksia, jotka katsottiin tarpeelliseksi tehdä aikataulullisesti siten, että ne pystyttiin huomioimaan osana Ryhti-hankkeen viimeisenä toimintavuotena 2025 tehtyä rakennetun ympäristön tietojärjestelmän kehittämistä. Teknisen asetusmuutoksen valmistelun yhteydessä todettiin tarve selvittää mahdollisia laajempia ja tarkempaa testausta ja vaikutusten arviointia edellyttäviä muutoksia.

Syksyllä 2025 käynnistettiin kaavamääräyskokoelma II -työ, jonka tavoitteena oli tuottaa opas tietomallimuotoisten kaavamääräysten laatimiseen sekä arvioida Katja-asetuksen ja siihen liittyvien koodistojen muutostarpeita. Työn aikana tunnistetut Katja-asetukseen ja yhteentoimivuusalustan koodistoihin liittyvät kehittämistarpeet on koottu tähän muistioon.

Katja-asetuksen liitteissä 1–3 on listattu kaavamääräyksissä käytettävät kaavamääräyskoodit ja liitteessä 4 on kuvattu kaavamääräysten rakenne ja kaavakohteiden ja -määräysten vakiomuotoinen esitystapa. Asetuksen liitteiden 1–3 kaavamääräyskoodit on koottu Yhteentoimivuusalustan koodistot -työkaluun, mistä löytyy koodeihin liittyvä laajempi tietosisältö, jonka sisällöstä ympäristöministeriö vastaa rakennetun ympäristön yhteentoimivuustyön mukaisen hallintamallin mukaisesti. Muistio on jaettu kahteen osaan, joista ensimmäisessä osiossa listataan Katja-asetukseen ja sen liitteissä tunnistetut muutostarpeet ja toisessa osiossa ainoastaan Yhteentoimivuusalustan koodistoihin tehtävät muutostarpeet. Toiston välttämiseksi jälkimmäiseen osioon ei ole listattu niitä muutoksia, joita ehdotetaan tehtäväksi asetuksen mukaisiin kaavamääräyskoodistoihin eli liitteisiin 1–3.

Asetuksen päivitystarpeita tullaan seuraamaan jatkuvasti ja asetusta tullaan muuttamaan vaiheistetusti. Myös alueidenkäytön lainsäädännössä tapahtuvat muutokset tulevat edellyttämään asetuksen liitteeseen muutoksia, jotka voidaan tehdä vasta lakimuutosten tultua voimaan.

Tähän muistioon koottujen muutostarpeiden listaus on vasta alustava koonti ja sitä tullaan täydentämään sidosryhmiltä saadun palautteen perusteella ennen asetusmuutoksen valmistelutyön käynnistämistä.

Kevään 2026 aikana arvioidaan sidosryhmiltä saadun palautteen perusteella asetuksen seuraavan päivityksen eli ns. KATJA III -hankkeen tarkempi tavoiteaikataulu.

Katja-asetuksessa tunnistetut muutostarpeet ja niihin liittyvät ehdotukset

Asetuksen liitteitä 1–3 koskevat muutosehdotukset

Alla olevaan taulukkoon on listattu Katja-asetuksen liitteiden 1–3 koodistoihin liittyvät muutosehdotukset uusista koodeista, koodien siirroista tai poistoista.

1	Koodin siirto Kaavamääräyksen lisätiedon laji -koodistosta Kaavamääräyslaji- koodistoon	Siirretään <i>Käyttötarkoituksen osuus kerrosalasta (k-m2)</i> kaavamääräyslajiksi koodin <i>Rakentamisen määrä</i> alakoodiksi ja lisätään koodi <i>Suure</i> -määrityshierarkiaan. Sama tieto voidaan muodostaa rakenteisena antamalla aluevarausta tai muuta käyttötarkoitusta koskeva kaavamääräys, jolle määritellään käyttötarkoituskohdistus -lisätiedolla mitä käyttötarkoitusta rakennusoikeuden osuus koskee.
2	Koodin siirto Kaavamääräyksen lisätiedon laji -koodistosta Kaavamääräyslaji- koodistoon	Siirretään <i>Käyttötarkoituksen osuus kerrosalasta (%)</i> kaavamääräyslajiksi koodin <i>Rakentamisen määrä</i> alakoodiksi ja lisätään koodi <i>Suure</i> -määrityshierarkiaan.
3	Koodin siirto Kaavamääräyksen lisätiedon laji -koodistosta Kaavamääräyslaji- koodistoon	Siirretään <i>Käyttötarkoituksen osuus rakennustilavuudesta (k-m3)</i> kaavamääräyslajiksi koodin <i>Rakentamisen määrä</i> alakoodiksi ja lisätään koodi <i>Suure</i> -määrityshierarkiaan.
4	Koodin siirto Kaavamääräyksen lisätiedon laji -koodistosta Kaavamääräyslaji- koodistoon	Siirretään <i>Käyttötarkoituksen osuus rakennustilavuudesta (%)</i> kaavamääräyslajiksi koodin <i>Rakentamisen määrä</i> alakoodiksi ja lisätään koodi <i>Suure</i> -määrityshierarkiaan.

5	Koodin siirto Kaavamääräyksen lisätiedon laji -koodistosta Kaavamääräyslaji- koodistoon	Siirretään <i>Käyttötarkoituksen osuus maapinta-alasta</i> kaavamääräyslajiksi koodin <i>Rakentamisen määrä</i> alakoodiksi ja lisätään koodi <i>Suure -</i> määrityshierarkiaan.
6	Koodin siirto Kaavamääräyksen lisätiedon laji -koodistosta Kaavamääräyslaji- koodistoon	Siirretään <i>Ympäristö- tai maisemavaurion korjaustarve</i> kaavamääräyslajiksi koodin <i>Alue, jota koskee kehittämisperiaate</i> alakoodiksi ja lisätään koodi <i>Yleiskaava -</i> määrityshierarkiaan.
7	Koodin siirto Kaavamääräyksen lisätiedon laji -koodistosta Kaavamääräyslaji- koodistoon	Siirretään <i>Terveyshaitan korjaustarve</i> kaavamääräyslajiksi koodin <i>Alue, jota koskee kehittämisperiaate</i> alakoodiksi ja lisätään koodi <i>Yleiskaava -</i> määrityshierarkiaan.
8	Uusi koodi Kaavamääräyksen lisätiedon laji -koodistoon	Lisätään uusi koodi <i>Pysyvä rakennustunnus</i> Lisätiedonlaji annetaan, kun kaavamääräyksellä halutaan suojella tietty rakennus tai rakennukset. Määräys kohdistetaan antamalla kaavamääräyslaji-koodille <i>Rakennussuojeluarue</i> lisätiedoksi pysyvä rakennustunnus, jonka arvoksi annetaan yksi tai useampi pysyvä rakennustunnus. Muutoksella selkeytetään suojelun kohdistamista oikeaan rakennukseen.
9	Uusi koodi Kaavamääräyslaji- koodistoon	Lisätään uusi koodi <i>Ohjeellisen tontin tai rakennuspaikan numero</i> .

		Koodin lisääminen mahdollistaa Katja-asetuksen liitteen 4 mukaisen <i>Ohjeellisen tontin tai rakennuspaikan numeroa</i> ja <i>Tontin tai rakennuspaikan numeroa</i> koskevien määräysten esittämisen asetuksessa esitetyn mukaisesti toisistaan poikkeavalla tavalla.
10	Poistetaan Kaavamääräyksen lisätiedon laji -koodiston koodi	Poistetaan koodi <i>Alueellinen</i> . Koodia ei ole käytetty Katja-asetuksen liitteen 4 mukaisissa kaavamääräyksissä ja se on semanttiselta sisällöltään epäselvä, mikä aiheuttaa kaavamääräysten merkittävyyden valtakunnallisen luokittelun yhtenäisyydelle haasteita.
11	Uusi koodi Kaavamääräyslaji-koodistoon	Lisätään uusi koodi <i>Alin sallittu rakentamiskorkeus</i> . Koodin lisääminen mahdollistaa alinta sallittua rakentamiskorkeutta koskevien määräysten osoittamisen.
12	Poistetaan Kaavamääräyksen lisätiedon laji -koodiston koodi	Poistetaan koodi <i>Rakennusten, rakenteiden ja laitteiden alin korkeusasema</i> . Koodi on semanttiselta sisällöltään epäselvä, mikä aiheuttaa kaavamääräysten valtakunnallisen luokittelun yhtenäisyydelle haasteita.

Asetuksen liitteeseen 4 ehdotettavat muutokset

Alla olevaan taulukkoon on listattu Katja-asetuksen liitteen 4 kaavamääräysten rakenteeseen liittyvät muutosehdotukset.

13	Muutos kaavamääräyksen	Siirretään <i>Maisemallisesti arvokas alue kaavamääräyslajille Pelto</i> annettavan lisätiedon lajin
----	---	--

	rakenteeseen: maisemallisesti arvokkaan peltoalueen (MA)	<i>Käyttötarkoituskohdistus</i> arvoksi. Voimassa olevassa asetuksen liitteessä 4 esitetty kaavamääräyksen rakenne ei noudata yleisiä kaavakohteisiin liitettävien kaavamääräysten periaatteita, joiden mukaan kaikille samaan kaavamääräysryhmään kuuluville kaavamääräyslaji-koodeille (paitsi sanallisille määräyksille) pitää antaa sama lisätieto Pääkäyttötarkoitus/Osa-alue, jos määräys liittyy aluemaiseen kohteeseen.
14	Muutos kaavamääräyksen rakenteeseen: maakuntakaavan ja yleiskaavan kaavamääräykseen Teollisuusalue (TT)	Poistetaan maakuntakaavan ja yleiskaavan kaavamääräyksestä Ympäristövaikutuksiltaan merkittävien teollisuustoimintojen alue (TT) kaavamääräyslaji <i>Ympäristöhäiriöalue</i> , jotta kaavamääräyksen rakenne vastaa asemakaavan TT-määräyksen rakennetta ja noudattaa yleisiä kaavakohteisiin liitettävien kaavamääräysten periaatteita, joiden mukaan kaikille samaan kaavamääräysryhmään kuuluville kaavamääräyslaji-koodeille (paitsi sanallisille määräyksille) pitää antaa sama lisätieto Pääkäyttötarkoitus/Osa-alue, jos määräys liittyy aluemaiseen kohteeseen

Alla olevaan taulukkoon on listattu Katja-asetuksen liitteen 4 asemakaavan esitystapaan liittyvät muutosehdotukset.

	Kaavamääräys	Ehdotettu muutos
15	Maantiehen kuuluva jalankulku- ja pyörätie	Pystyviivaraidoitusta poistetaan alueen sisältä. Kirjaintunnus säilytetään aluemaisella kohteella. Alueen reunaviivan punainen lihavoitu kehys säilytetään.
16	Jalankululle varattu katu	Pystyviivaraidoitusta poistetaan alueen sisältä. Kirjaintunnus säilytetään aluemaisella kohteella.
17	Jalankululle ja pyöräilylle varattu katu	Pystyviivaraidoitusta poistetaan alueen sisältä. Kirjaintunnus säilytetään aluemaisella kohteella.
18	Jalankululle varattu katu, jolla huoltoajo on sallittu	Pystyviivaraidoitusta poistetaan alueen sisältä. Kirjaintunnus säilytetään aluemaisella kohteella.

19	Jalankululle varattu katu, jolla tontille/rakennuspaikalle ajo on sallittu	Pystyviivaraidoitusta poistetaan alueen sisältä. Kirjaintunnus säilytetään aluemaisella kohteella.
20	Joukkoliikenteelle varattu katu	Viitteellinen katugeometria poistetaan alueen sisältä. Kirjaintunnus säilytetään aluemaisella kohteella.
21	Raitioliikenteelle varattu katu	Viitteellinen raidegeometria poistetaan alueen sisältä. Kirjaintunnus säilytetään aluemaisella kohteella.
22	Hidaskatu	Viitteellinen katugeometria poistetaan alueen sisältä. Kirjaintunnus säilytetään aluemaisella kohteella.
23	Yleiselle jalankululle varattu alueen osa	Pystyviivaraidoitusta poistetaan alueen sisältä. Kirjaintunnus säilytetään aluemaisella kohteella.
24	Yleiselle pyöräilylle varattu alueen osa	Pystyviivaraidoitusta poistetaan alueen sisältä. Kirjaintunnus säilytetään aluemaisella kohteella.
25	Yleiselle jalankululle ja pyöräilylle varattu alueen osa	Pystyviivaraidoitusta poistetaan alueen sisältä. Kirjaintunnus säilytetään aluemaisella kohteella.
26	Kellarin sallittu osuus kerrosalasta	Poistetaan roomalainen numero ja esitetään k-kirjain kiinni murtoluvun perässä. Muutetaan kaavamääräykselle annettava arvo Positiiviseksi desimaaliluvuksi. Muutetaan otsikon teksti muotoon <i>"Murtoluku osoittaa, kuinka suuren osan rakennuksen suurimman kerroksen alasta saa kellarikerroksessa käyttää kerrosalaan luettavaksi tilaksi."</i> Tämä lisää kaavamääräyksen käytettävyyttä eri kaavoitustilanteissa, jotka on kuvattu teknisen ohjeistuksen esimerkeissä. Kaavamääräys edellyttää kuitenkin, että suurin sallittu kerrosluku on kaavassa annettu.
27	Ullakon sallittu osuus kerrosalasta	Poistetaan roomalainen numero ja esitetään u-kirjain kiinni murtoluvun edessä. Muutetaan kaavamääräykselle annettava arvo Positiiviseksi desimaaliluvuksi. Muutetaan otsikon teksti muotoon <i>"Murtoluku osoittaa, kuinka suuren osan rakennuksen suurimman kerroksen alasta saa kellarikerroksessa"</i>

		<i>käyttää kerrosalaan luettavaksi tilaksi.”</i> Tämä lisää kaavamääräyksen käytettävyyttä eri kaavoitustilanteissa, jotka on kuvattu teknisen ohjeistuksen esimerkeissä. Kaavamääräys edellyttää kuitenkin, että suurin sallittu kerrosluku on kaavassa annettu.
28	Lisätään Ohjeellisen tontin tai rakennuspaikan numero	Lisätään Kaavamääräyslaji -koodiston koodiarvo <i>”Ohjeellisen tontin tai rakennuspaikan numero”</i> .
29	Rakennuksen julkisivupinnan ja vesikaton leikkauskohdan ylin korkeusasema	Muutetaan kaavamääräyksen Geometria aluemaisesta (Alue) aluemaiseksi tai viivamaiseksi (Alue/Viiva). Tällä mahdollistetaan korkeusaseman kohdistus rakennusalan sivulle tai sivuille, joilla voi olla eri korkeusasemat.
30	Rakennuksen julkisivun enimmäiskorkeus metreinä	Muutetaan kaavamääräyksen Geometria aluemaisesta (Alue) aluemaiseksi tai viivamaiseksi (Alue/Viiva). Tällä mahdollistetaan julkisivun tai julkisivujen enimmäiskorkeuden kohdistaminen rakennusalan sivulle tai sivuille, joilla voi olla eri enimmäiskorkeudet.

Muutosehdotukset Yhteentoimivuusalustan koodistoihin

Alla olevaan taulukkoon on listattu yhteentoimivuusalustan koodistojen kuvauksiin, hierarkkiseen rakenteeseen tai määrittäyhierarkioihin tehtävät muutosehdotukset jotka eivät edellytä asetuksen muuttamista.

31	Muutetaan kaavamääräyslaji-koodi <i>Ympäristöhäiriöalue</i> otsikkotason koodiksi	Muutetaan koodin <i>Ympäristöhäiriöalue</i> kuvaus muotoon: <i>Koodistoa jäsentävä otsikkotason koodi, jota ei käytetä kaavamääräyksissä.</i> <i>Ympäristöhäiriöitä osoittavat kaavamääräykset tulisi kaavoissa luokitella niiden luonnetta tarkemmin kuvaavalla kaavamääräyslaji-koodiarvolla.</i>
32	Täsmennetään Kaavamääräyksen	Muutetaan koodin <i>Seudullinen</i> kuvaus muotoon: <i>Ilmaisee, että kaavamääräys liittyy kaavakohteeseen, joka on merkitykseltään kuntarajat ylittävä, mutta ei kuitenkaan</i>

	lisätiedon laji -koodin <i>Seudullinen</i> kuvausta.	<i>maakunnallinen. Tällaisia kohteita voivat olla esimerkiksi seudullisesti tärkeät pyöräilyreitit tai seudulliseen liityntäpysäköintiin osoitettavat pysäköintialueet.</i>
33	Muutetaan Kaavamääräyksen lisätiedon laji -koodiston koodien järjestystä ja hierarkkista rakennetta	Siirretään Kaavamääräyksen lisätiedon laji - koodiston koodi <i>Ehdottomasti noudatettava</i> koodistossa <i>Rakentamisen ohjaus</i> alakoodiksi. Koodin käyttöön liittyvän säännön mukaan se voidaan antaa lisätietona ainoastaan rakentamista ohjaaville kaavamääräyksille, joiden kaavamääräyslaji-koodiarvo kuuluu suure- määrityshierarkiaan.
34	Poistetaan <i>Sanallisen</i> <i>määräyksen laji -</i> koodistosta koodit <i>Suunnittelumääräys,</i> <i>Rakentamismääräys</i> ja <i>Suojelumääräys.</i>	Kaavamääräyksiä tyypittelevät koodit <i>Suunnittelumääräys, Rakentamismääräys</i> ja <i>Suojelumääräys</i> ovat päällekkäisiä Kaavamääräyslaji-koodiston sanallisen määräyksen alakoodien kanssa. Ehdotetaan, että sanallisen määräyksen tyyppi luokitellaan ainoastaan kaavamääräyslaji-koodin avulla ja sanallisen määräyksen laji-koodistoa käytetään kaavamääräyksen tyyppin sijaan sen sisällön luokitteluun.
35	Poistetaan Kaavamääräyksen lisätiedon laji -koodistosta koodi <i>Poisluettava</i> <i>käyttötarkoitus.</i>	Asemakaava-alueelle ei saa sijoittaa toimintoja, jotka aiheuttavat haittaa kaavassa osoitetulle muiden alueiden käytölle ja kaavoissa osoitettavien kaavakohteiden käyttötarkoitukset tulisi yksilöidä sitien, että kaavamääräyksestä käy selkeästi ilmi alueelle osoitettu käyttötarkoitus. Koska asemakaavassa osoitetaan alueiden sallitut käyttötarkoitukset, toiminnot, joita ei ole sallittu kaavassa ovat jo lähtökohtaisesti poisluettuja, joten erillinen koodi <i>Poisluettava käyttötarkoitus</i> on tarpeeton.

36	Lisätään <i>Sanallisen määräyksen laji -</i> koodistoon koodi <i>Toimintojen rajoittaminen.</i>	Koodistosta puuttuu koodi, jonka avulla voitaisiin luontevasti luokitella sanalliset kaavamääräykset, joilla rajoitetaan alueen käyttöä, kuten osoitettaessa yleiskaavassa työpaikkatoimintojen alue ja annettaessa esimerkiksi määräys " <i>Alueelle ei saa suunnitella sellaisia työpaikkatoimintoja, joiden haitalliset ympäristövaikutukset läheisille alueille voivat olla merkittäviä</i> ".
----	---	--

Muut jatkotyössä harkittavat koodistoihin liittyvät kehittämistarpeet

- Sanallisen määräyksen laji -koodiston ja Kaavoitusteema -koodiston välisen suhteen selkeyttäminen ja koodistojen täydentäminen
- Maakuntakaavan valkoisten alueiden osoittamiseen tarkoitetun kaavamääräyskoodin tarpeellisuuden arvioiminen